

Bijlage eerdere adviezen Omgevingsberaad Waddengebied

Tekst OBW-advies BOW-agenda 23 juni 2024

In de voorbereiding op dit BO Waddengebied is er goede afstemming met Defensie geweest om het programma Ruimte voor Defensie in de structuur van de Waddengovernance te verankeren. Wij maken graag een compliment over hoe Defensie dit heeft opgepakt en daarbij het BO Waddengebied op 19 december aanstaande en op 23 juni 2025 wil benutten, te weten voor strategische besluitvorming over dit programma passend binnen het beleid voor het Waddengebied.

Omdat alle informatie waarover u als overheden kunt beschikken momenteel nog vertrouwelijk is, hebben de leden van het Omgevingsberaad ervan afgezien nu een (aanvullend) advies te geven. Wij verwijzen u voor dit moment naar onze brief van 15 mei 2024 (bijlage 1) in reactie op de toen voorliggende NRD Ruimte voor Defensie.

Zodra het Voorontwerp wordt gepubliceerd (Q1 2025) zullen wij een advies aan het ministerie van Defensie en het BO Waddengebied formuleren.

In ons eerdere advies refereren wij aan de grote zorgen die er leven in het Waddengebied en benoemen de passages uit de Agenda voor het Waddengebied 2050 betreffende Defensie: “Naast verduurzaming van de activiteiten van Defensie in het Waddengebied, is de ambitie om de impact van de activiteiten van Defensie op de natuur in het Waddengebied verder te verminderen, ook bij een eventuele toename van Defensie-activiteiten.” En “Militair gebruik in de Waddenzee alleen laten toenemen als de totale belasting van natuur en milieu in de Waddenzee daardoor niet toeneemt”.

Het Rijk heeft zich naar ons idee met haar handtekening onder de Agenda voor het Waddengebied 2050 aan deze uitgangspunten voor Defensie gecommitteerd. De leden van het Omgevingsberaad sluiten niet de ogen voor de inzet van Nederland op het gebied van internationale veiligheid, maar vragen het Rijk waar nodig en mogelijk, in lijn met de bestuurlijke afspraken het bijzondere karakter van het Waddengebied te ontzien en beschermen.

Tekst OBW-advies BOW-agenda 19 december 2024

1d. Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD)

Het OBW heeft op 15 mei 2024 een eerste advies gegeven. Op 23 mei jongstleden is het Ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) vastgesteld. Het OBW heeft op het moment van schrijven van dit BOW-advies nog niet voldoende tijd gehad om een finaal aanvullend advies te formuleren. Hieronder vindt u een eerste impressie van onze bevindingen. De leden van het OBW nemen voor een zorgvuldig advies de tijd en verwachten dit uiterlijk 15 juli te versturen naar demissionair staatssecretaris Tuinman.

Ten behoeve van de bespreking van de NPRD tijdens dit BOW herhalen wij de passage uit het BOW-advies van 19 december 2024:

“In ons eerdere advies refereren wij aan de grote zorgen die er leven in het Waddengebied en benoemen de passages uit de Agenda voor het Waddengebied 2050 betreffende Defensie: “Naast verduurzaming van de activiteiten van Defensie in het Waddengebied, is de ambitie om de impact van de activiteiten van Defensie op de natuur in het Waddengebied verder te verminderen, ook bij een eventuele toename van Defensie-activiteiten.” En “Militair gebruik in de Waddenzee alleen laten toenemen als de totale belasting van natuur en milieu in de Waddenzee daardoor niet toeneemt”.

Het Rijk heeft zich naar ons idee met haar handtekening onder de Agenda voor het Waddengebied 2050 aan deze uitgangspunten voor Defensie gecommitteerd. De leden van het Omgevingsberaad sluiten niet de ogen voor de inzet van Nederland op het gebied van internationale veiligheid, maar vragen het Rijk waar nodig en mogelijk, in lijn met de bestuurlijke afspraken het bijzondere karakter van het Waddengebied te ontzien en beschermen.”

Wij complimenteren en bedanken het ministerie van Defensie met de bereidheid om ons van informatie te voorzien en de toegankelijkheid. Op vrijdag 6 juni heeft de heer De Jonge van Defensie een online presentatie over het NPRD verzorgd, waarin kundig en zorgvuldig antwoord is gegeven op de vragen van de aanwezigen.

Op basis van de beschikbare informatie kunnen wij concluderen dat de voorgenomen activiteiten in het NPRD raken aan de hoofdoelstellingen van het Waddengebied. Dit betreft enerzijds effecten op natuurwaarden en open landschap. Anderzijds veroorzaakt het NPRD concurrentie met zowel de gebruikruimte van bestaande en toekomstige landelijke en regionale ruimtelijke opgaven als wel sociaaleconomische activiteiten in het Waddengebied. Deze cumulatie zal in het najaar inzichtelijk worden gemaakt in de bouwsteen Ecologisch Afwegingskader van het Beleidskader Natuur Waddenzee (hierop komen wij bij dit agendapunt terug). Bovendien zal ook de benodigde natuurcompensatie naar verwachting concurreren met andere opgaven, zoals bijvoorbeeld dijkversterkingen.

Er is onder de leden – mede gezien de recente uitkomsten van de Staat van de Waddenzee – grote scepsis of het realistisch is dat deze opgaven van de overheden onderling te verenigen zijn. De vrees is daarenboven dat dit ten koste van bestaande functies en gebruik zal gaan en de natuur bovendien verder verslechtert. U kunt zich voorstellen dat deze zorg leeft bij al onze leden.

Dit NPRD is een programma in het licht van besteding van 2% van het bbp aan Defensie. We weten dat dit hoogstwaarschijnlijk naar 3,5% gaat. Wat betekent dit voor een verruiming van de opgave en de nu afgevalen activiteiten? Bovendien is de Wet op de Defensiegereedheid in de maak en een internetconsultatie gestart. In ons advies zullen wij hier eveneens op reageren.

Verzoek: Tijdens het BOW vernemen wij graag van Defensie en de andere ministeries hoe het Rijk kijkt naar bovenstaande zorgen over niet alleen de impact van het NPRD, maar ook de gevolgen van de voorgenomen uitbreiding naar 3,5% bbp en de Wet op de Defensiegereedheid. Onze vervolgvraag is hoe het Rijk deze afwegingen maakt in relatie tot de andere nationale en regionale opgaven, functies en gebruik en hoe afstemming binnen het Rijk daarover plaatsvindt.